

तव विग्रहो हृद्भ्यः । देश र जनाप्रति
जन्मिवार हुनुछ भन्ने शिक्षा दिन्छ ।
केन्द्राञ्चल पेरुमन्थन जी अस्ताप्र
सङ्कमा छल वारे उर्लिका छन् ।
व्यापक जनसमर्थन पाएका छन् ।
राज्यदमनको टाउको भुकाको छन् । जेनीजी
पुस्तको सभा निषेधाज्ञा र भ्रष्टाचार
विरोध हो । लडाइना, योग्यताको कवर,
अवसर, न्यूयोको खोजी र पारशङ्काको
माफा जेनीजीको आन्दोलन हो । जेनीजीको
आन्दोलनले जवाफदेइता बलियो बनाउनु
मद्दत गरेको छ । जिम्मेवार हुने कि श्रुति
नफे ? आइना प्रत्येक शासक, प्रशासकले
जवाफ दिनेपनि समय आएको छ ।

आक्रोशदेखि समीकरणसम्म

रमेश कुमार बोहोरा -

राजनीतिमा पात्र फेरिनु कुनै नौलो कुरा होइन। समयसँगै अनुहार बदलिन्छन्, नाम बदलिन्छन्, दलका भण्डा फेरिन्छन्। तर पात्रसँगै राजनीतिक संस्कार, दृष्टिकोण र उत्तरदायित्व पनि बदलिन्छ कि बदलिंदैन भन्ने प्रश्न भन्ने सधैं अनुत्तरितकै रहँदै आएको छ। यही प्रश्नको केन्द्रमा आज काठमाडौं महानगरपालिकाका मेयर बालेन्द्र शाह उभिएका छन्। स्थानीय सरकारको नेतृत्वबाट राष्ट्रिय राजनीतिमा उन्मुख हुँदै गर्दा उनले बोकेको अपेक्षाको भारी सामान्य छैन। यो समकालीन नेपाली समाजको निराशा, आक्रोश र आशा तिनैको संयुक्त प्रतिबिम्ब हो।

बालेन्द्र शाहको उदय दलतन्त्र र नेतातन्त्रप्रति बढ्दै गएको असन्तुष्टिको प्रत्यक्ष परिणाम हो। २०७९ सालको स्थानीय तह निर्वाचनमा ६१ हजार ७ सय ६७ मतसहित काठमाडौं महानगरको मेयर निर्वाचित हुँदा उनले केवल चुनाव जितेका थिएनन्। उनले स्थापित राजनीतिक संरचनामाथि प्रश्न उठाउँदै बैकल्पिक नेतृत्वको सोजलाई मृत रूप दिएका थिए। त्यो मत मत मूलतः याकेको समाजको आवेग, विप्लव र आक्रोशको अभिव्यक्ति थियो।

त्यसपछि बालेन्द्रको लोकप्रियता निरन्तर उत्रालो लाग्यो। पुराना दल र तिनका नेताप्रति विप्लव बनेको समाजले बालेनमा 'भिन्नता' देख्यो। उसले 'आशा' देख्यो र अफ महत्त्वपूर्ण कुरा उसले 'प्रतिरोध' को सम्भावना देख्यो। यही सम्भावनाले बालेनलाई एकात्मिक जनप्रतिनिधित्व राष्ट्रिय चासोको पात्र बनायो।

बालेन्द्रको लोकप्रियता बैचारिक स्पष्टताको परिणाम होइन। यो असन्तुष्ट समाजको मनोवैज्ञानिक प्रतिक्रिया हो। यो त्यस्तो समाजको प्रतिक्रिया हो जसले पुराना राजनीतिक विकल्पमा आफूलाई देख्न छोडिसकेको छ। यही समाजले तत्कालीन आवेगलाई नेता बोकेको प्रक्रियामा बालेन्द्रलाई केन्द्रमा राखेको छ। तर आवेग र नेतृत्वबीच ठूलो दूरी हुन्छ। आवेग क्षणिक हुन्छ। नेतृत्व दीर्घकालीन। यही सन्दर्भमा राष्ट्रिय स्वतन्त्र पार्टीका सभापति रवि लामिछानेसँग भएको सहमतिपछि नेपाली राजनीतिमा गहिरो तरंग पैठा गरेको छ। केही दिनको झुपफपछि शक्ति काँडाफटमा आधारित सहमति सार्वजनिक हुनु सामान्य राजनीतिक घटना होइन। बालेनले रविलाई पार्टी अध्यक्ष स्वीकारे र रविने बालेनलाई भावी प्रधानमन्त्रीको उम्मेदवारका रूपमा अघि सार्ने सहमति केवल चुनावी तालमेल मात्र होइन। यो सत्ता-केंद्रित समकालीनको स्पष्ट संकेत हो।

बालेनको 'एन्टी इन्स्टालिसमेन्ट' छविमा गम्भीर प्रश्न खडा गरेको छ। यस सहमतिपछि दुई धारको प्रतिक्रिया देखिएको छ। एघारौँले यसलाई बैकल्पिक राजनीतिले संस्थागत रूप लिनै मुक्तताका रूपमा व्याख्या गरेका छन्। अर्कोधरीले भने यसलाई नयाँ अनुहारले पनि अन्ततः पुरानै सत्ता राजनीतिको बाटो रोजेको उदाहरणका रूपमा हेरेका छन्। यही द्वन्द्वले एउटा गहिरो प्रश्न जन्माएको छ - के यो एकता बैचारिक र संरचनात्मक सुधारका लागि हो कि केवल निर्वाचन जित्ने प्रयास ?

बालेन्द्रको राजनीतिक छवि 'एन्टी इन्स्टालिसमेन्ट' को रूपमा निर्माण भएको हो। उनले काठमाडौं महानगरमा देखाएको निर्णय क्षमता, साहस र जोशमा लिन सक्ने अडले उनलाई जनप्रिय बनायो। पालिके व्यवस्थापन, डिजिटल सेवा विस्तार, शिक्षा र स्वास्थ्य क्षेत्रमा सहूलियत, प्रशासनिक हिसाबसुची तोड्ने प्रयास, अनधिकृत संरचनामाथि कठोर कारवाही यी सबै कदमलाई आम नागरिकले सकारात्मक रूपमा लिए। धेरैले यसलाई 'काम गरे देखाउने नेतृत्व' को संकेत माने। तर यही क्रममा संवाद, सहमति र संवेदनशीलताको अभाव पनि उक्तै प्रष्ट देखियो। टुकुचा उखनन, मुकुब्जारी बस्तीमा डोजर प्रयोग, फुटपाथ व्यापारीप्रति कठोर व्यवहारजस्ता विषयमा पयान् गृहकार्य, बैकल्पिक योजना र सामाजिक संवाद कमजोर देखियो। यसले बालेन्द्रको कार्यशैलीलाई 'आवेगप्रधान' र 'व्यक्तिकेंद्रित' भन्ने आलोचनाको घेरामा ल्यायो। राष्ट्रिय राजनीतिमा भने यस्तो शैली भन्नु जोशपूर्ण हुन्छ। किनकि राष्ट्र-राज्य बहुआयामिक शक्ति सन्तुलन, संवैधानिक मर्यादा र संस्थागत संयमताबाट चल्छ।

बालेन्द्रको अर्को गम्भीर चुनौती उनको संवाद शैली हो। सामाजिक सञ्जालमार्फत व्यक्त हुने उनको ठाडो, कटाक्षपूर्ण र कहिलेकाहीँ उग्र अभिव्यक्तिले समर्थकलाई त उत्साहित बनाएको छ। तर राष्ट्रिय नेताका रूपमा आवश्यक सम्मता, धैर्यता र गरिमामाथि प्रश्न पनि उठाएको छ। लोकतन्त्र आलोचना सहन सक्ने प्रणाली हो। असहमति र प्रतिपक्षी दृष्टिकोणलाई स्वीकार्न तसकने नेतृत्व लोकतान्त्रिक अभ्यासमा दीर्घकालीन हुन सक्दैन। राष्ट्रिय राजनीतिमा प्रवेश गरेसँगै अब बालेन्द्रमाथि केवल 'काम' को होइन 'दृष्टिकोण' को पनि परीक्षा सुरु भएको छ। संघीयता, गणतन्त्र, धर्मनिरपेक्षता, समावेशिता, आर्थिक नीति र विदेश नीति यी विषयमा उनको स्पष्ट र सार्वजनिक धारणा के हो ? अहिलेसम्म जवाफ आएको छैन।

जेनजी आन्दोलन स्वयं नेपाली राजनीतिमा एउटा निर्णायक मोड थियो। २०८२ साल भदौ २२ र २४ गते देखिएको युवाको आक्रोशले परम्परागत राजनीतिलाई खुला चुनौती दियो। त्यो आन्दोलनको नेतृत्व, उद्देश्य र गन्तव्यबारे बहस जारी छ।

बालेन्द्रले आफूलाई केवल 'विरोधको प्रतीक' बाट 'परिपक्व विकल्प' मा रूपान्तरण गर्न सकेनन् भने उनी पनि भौडको अर्को क्षणिक नायकमा सीमित हुने जोखिममा छन्। इतिहासमा नेपाली राजनीति यस्ता क्षणिक नायकले भरिएको छ। अफ गम्भीर प्रश्न सुशासनसँग जोडिएको छ। रवि लामिछाने सहकारी ठगी प्रकरणमा अदालतको अन्तिम फैसला नआएसम्म अभियुक्तकै हैसियतमा छन्। यस्तो अवस्थामा सुशासन, पारदर्शिता र नैतिकताको नारा र सहकार्यलाई कसरी ल्यायोचित ठहर गर्छन् ?

इतिहासमा काठमाडौंका मतदाताले 'गणेशमानले लीरो उठाए पनि जिच्छ' भन्ने उक्ति प्रयोग गर्थे। त्यो लीरो त्याग, संचर्ष र नैतिक उचाइको प्रतीक थियो। आज त्यही लीरोको रूपक बालेनसँग जोडिँदै छ। तर यो तुलना खतरनाक छ।

आज 'बालेनसँग सहकार्य' गर्नु भने चुनाव जित्नु' भन्ने मनोविज्ञान विकसित हुँदैछ। यही मनोविज्ञानले मिडिया हाइप सिर्जना गरेको छ। तर राजनीतिमा हाइप दीर्घकालीन हुँदैन। जनअपेक्षा पूरा नभए हाइप नै सबैभन्दा ठूलो बोफ बन्छ।

नेपाली राजनीति आज जटिल मोडमा उभिएको छ। विरबासको संकट गहिँरिँदै छ। संस्थागत कमजोरी, अदृश्य शक्ति र अस्वाभाविक घटनाक्रमले प्रणालीलाई अस्थिर बनाएको छ। यही बेला प्रियतावादी राजनीति आकर्षक देखिन्छ। अब बालेन्द्रसामु स्पष्ट विकल्प छ। उनी या त प्रियतावादको लहरमा सत्तातर्फ हतारिने पात्र बन्न सक्छन्। वा जनअपेक्षाको भारी बोकेर नीति, दृष्टिकोण र संस्थागत सुधारको कठिन बाटोमा।

राष्ट्रिय राजनीतिमा बालेन्द्रको प्रवेशले एउटा सुग्रीन प्रश्न उठाएको छ के नेपाली समाजले नयाँ अनुहार मात्र खोजेको हो कि नयाँ राजनीतिक संस्कार पनि ? यसको उत्तर बालेनका निर्णय, नीति र व्यवहारले दिनेछन्। अपेक्षाको भारी काँधमा बोकेर हिँड्नु साहस हो। त्यो भारीको चापमा थिँचिएर लड्ने, समयले छिट्टै फैसला गर्नेछ।

(लेखक- बोहोरा अर्धे खान साप्ताहिकका सम्पादक तथा नेपाल पत्रकार महासंघ काठमाडौं शाखाका सचिव हुनुहुन्छ)

२०६३ मंसिर ५ गतेको शान्ति सम्झौतापछिका २० वर्ष अगान्ति मै बित्यो। अराजकता बढेदछ।

१० वर्ष जनयुद्धको अन्त्य भयो तर द्वन्द्वको घाउ २० वर्षपछि पनि आँले छ। द्वन्द्व कालमा कति मारिए, कति बेपत्ता भए, कतिमा अंगभंग भए पृष्ठ तथ्याङ्क अझै पनि छैन। पीडित को बाँचेका छन्, ती पीडितै छन्, कतिले न्याय पाउने आशमा ज्यान गुमाए, त्यसको पनि कुनै तथ्याङ्क छैन। कसैलाई चिन्ता र चासो पनि देखिँदैन।

सरकारले सत्य निरूपण तथा मेलमिलाप र बेपत्ता छान्विन आयोग बनायो, पार्टीका कार्यकर्ताले त्यसलाई पनि जागीर खाने मेले बनाए। ती आयोगमा ८० हजारभन्दा बढी मारिएका, पुरुषसमेत यौनहिंसामा परेका, महिलाहरू करणीमा परेका, हिंसा, यौनजब्र हारिएका बेहोरेका उजुरी परेका छन्, तिनको छान्विन कहिले हुने, संक्रमणकालीन न्याय कहिले सम्पन्न हुने हो कुनै निश्चित छैन। आयोगका पदाधिकारी नियुक्त भइरहने, तिनले जागीर खाइरहने, पार्टीका निकटस्थहरू व्यवस्थापन गर्ने ठाउँ बनेको छ।

मानवाधिकार उल्लंघन गर्ने र फौजदारी अभियुक्तलाई कारवाही गर्ने कानून बनाउन सबैभन्दा अग्रवालले २०७९ साल फागुन १४ मा आदेश दिए पनि यसतिर दुई पटकको आवधिक चुनावपछिको सरकारले वास्ते गरेको छैन।

संक्रमणकालीन न्याय सम्पादन गर्न २० अक्टोबर बढी खर्च भइसक्यो। सरकारले मृतक र बेपत्ताका हकदारलाई राहत, विस्थापितलाई आर्थिक सहायता, अंगभंग तथा अपाङ्गता भएकालाई आर्थिक सहायता, ५१ प्रतिशत भन्दा बढी अंगभंग भएकालाई जीवन निर्वाह भत्ता, आमाबाबु दुवै गुमाएका अनाथ बालबालका १६ वर्षभन्दा मुनिलाई राहत वितरण वितरण गरेको छ तर पीडितहरू बिभेद गरेको र न्याय सम्पादन नगरेकोमा आन्दोलित अवस्थामै रहेका छन्। असन्तुष्ट, आक्रोशित छन्।

विस्तृत शान्ति सम्झौताले १. संविधानसभाभर्तिर लोकतान्त्रिक संविधान जारी गर्ने, २. माओवादी, लडाकु तथा हतियार व्यवस्थापन गर्ने, ३. मानवताविरुद्धको अपराधमा संलग्नलाई सजाय गर्ने। तर यी तीनो कारोबारमा पहिलो र दोस्रो सम्पन्न भए पनि तेस्रो बाँकी नै रहेको छ र पहिलो र दोस्रो लगायत तेस्रो कार्यकार समेत पूरा गर्न राजनीतिक नेतृत्व असफल भएका छन्। भाषणबाजीमा सिमित रहे।

जनयुद्ध सुरु हुनुपूर्व तत्कालीन प्रधानमन्त्री शेरबहादुर देउवालाई बुझाउने डा. बाबुराम भट्टलाई र माओवादीहरू त्यसबारे बोल्नसक्नेन। अहिले त माओवादी नै परित्याग गर्न पुगिसकेका छन्। उनीहरू बाहेक माधवकुमार नेपाल, फलनचा खनाल, बाबुराम भट्टलाई, सुशील कोइराला, केपी शर्मा ओली, खिलराज रेग्मी, देउवा, प्रचण्डहरू पटक पटक प्रधानमन्त्री बने। तर कसैको प्राथमिकतामा जनयुद्धका पीडित परेनन्। अनेक समस्या र जनअसन्तुष्टि बढ्दै गयो। यसैको परिणाम जनयुद्ध र त्यसपछिका सबै परिवर्तनहरू ध्वस्त पार्नेगरी गत भदौ २३ र २४ मा जेनजी आन्दोलन, विस्फोट हुनपुग्यो। संविधानविपरित पूर्वप्रधानन्यायाधीश सुशीला कार्कीको नेतृत्वमा अन्तरिम सरकार गठन भएको छ। यसको कार्यदिशा फागुन २१ मा संसदको निर्वाचन गराउनु रहेको छ। पुरानो घाउ आँले छ, जेनजी आन्दोलनमा थप ७८ जनाको राज्यदमनमा हत्या हुनपुग्यो। हजारौं घाइते र अपाङ्ग बनेका छन्। २०६३ सालपछि मारिएको संख्या थपिँदै छ। अर्को पनि अर्जुनदृष्टि शान्ति र स्थिरतातिर पटकै गएको छैन।

राजनीतिमा इमान भएको भए जनयुद्धकालीन न्याय सम्पादन भइसकेको हुनेथियो, जेनजी बिग्रोह हुने नै थिएन। नागरिक समाज र मानवाधिकारवादीहरूले समेत आवश्यक दबाव दिन सकेनन्।

अस्थिरता र अराजकता बढ्नुको मूल कारण नेताहरू भ्रष्टाचार, कमिशन, व्यक्ति र परिवार स्वायत्त केंद्रित हुनु नै हो। राष्ट्रका मुद्दाहरू समाधान गर्ने राजनीतिमा इच्छाशक्ति नै नदेख्नु अर्को कारण हो। तथ्यापि नेताहरूले आफूले विकास गर्न चाहेंको, जनमतअनुसार काम

गतिरेको बताउन छाडेनन्।

२०६३ साल वैशाख ११ गते संसद पुनर्स्थापनापछिका घटनाक्रम

५ मंसिर २०६३ - सरकार र माओवादीबीच विस्तृत शान्ति सम्झौता।

२२ मंसिर २०६३ - हतियार तथा सेना व्यवस्थापन अनुगमन सम्झौता।

२८ चैत २०६४ - संविधानसभा निर्वाचन सम्पन्न।

२८ भदौ २०६७ - प्रधानमन्त्री माधवकुमार नेपाल र माओवादी अध्यक्ष पुष्पकमल दाहालबीच ६ महिनाभित्र शान्ति प्रक्रिया टुंगोमा पुर्‍याउने सहमति।

१५ कार्तिक २०६८ - समायोजनको सम्झौतापछि प्याकेज घोषणा।

८ माघ २०६८ - लडाकुहरू विशेष समिति मातहत आएको घोषणा।

२० असार २०६९ - लडाकु समायोजन र हतियार व्यवस्थापन शुरू।

२८ वैशाख २०७१ - बेपत्ता र सत्य निरूपण तथा मेलमिलाप ऐन जारी।

२७ माघ २०७१ - बेपत्ता र सत्य निरूपण तथा मेलमिलाप आयोग गठन।

१४ फागुन २०७१ -मानवअधिकार उल्लंघन र फौजदारी अपराधीलाई कारवाही गर्न कानून बनाउन सबैभन्दा अग्रवालको विशेष आदेश।

३० साउन २०८१ - बेपत्ता र सत्य निरूपण ऐन तेस्रो पटक संशोधन।

१७ कार्तिक २०८२ - बेपत्ता र सत्य निरूपण तथा मेलमिलाप कोष स्वीकृत।

यसरी द्वन्द्वकालको न्याय सम्पादनमा अनेक निर्णय र आदेशहरू भएका छन्।

तर ती निर्णय र आदेशहरू चिप्ना कुरा भए, कार्य निष्पट नै रहे।

निष्कर्ष : आयोगहरू छ, आयुक्तहरू छन्। राजनीति सरकार परिवर्तन र भ्रष्टाचारमा डुबिरह्यो। यो बीचमा यति धेरै काण्ड र प्रकरणहरू भए कि त्यसको छान्विन र कारवाही गर्ने हो भने स्थापित नेता, ठूला प्रशासकदेखि पूर्व र वर्तमान सरकार प्रमुखहरू र राष्ट्रपतिहरू समेत बाँधिनैछन्। तर चुनाव गर्ने नाममा यतिबेला आँखा चिम्लिने काम भइरहेकोमा आपत्ति उठेको सुनिन्छ।

बिगत र वर्तमानमा समेत राजनीतिक तरलता र अराजकताले कुनै काम गर्न सकेको छैन। अन्तरिम सरकारले जेनजीका एजेन्डाहरूमा आँखा चिम्लिएको छ। यतिबेला संविधान छ, संविधान छैन। चुनाव हुन्छ कि संसद पुनर्स्थापना हुन्छ अथवा हिंसात्मक वातावरण बढ्ने हो ? प्रश्न अनेक छन् र अनेक प्रश्नको तीरमा राष्ट्रका समस्यामात्र होइन, यो पढाँत नै उर्निएको अच्यौलको घनिभूत अवस्था छ। राजनीतिले यू टर्न लिने हो कि स्वभाविक मार्ग समात्ने हो ? राजनीतिक संवाद, सहमति र सहकार्य कुन तरिकाले अघि बढ्ने हो ? राजनीतिले कुन कोर्ष लिने हो, समयले निर्धारण गर्ला ? तर राष्ट्रिय जीवनमा थरिथरिका परिवर्तनका तरङ्गहरू उठिरहेका छन्। प्रभाव अनेक देखिँदछन्।

- डा. विमला

उज्ज्वल भविष्यको लागि उच्च शिक्षा

हासिल गर्नुहोस् NMB को साथमा

- शैक्षिक शुल्कमा १००% सतमको फाइनान्सिङ्ग
- १५ वर्ष सतमको कर्जा सुविधा
- सरल कर्जा प्रक्रिया

थप जानकारीका लागि: ०१-५९७०१५० call@nmb.com.np

राजनैतिक सुधारको मुद्दा र गरिनुपर्ने काम

नारायणप्रसाद मिश्र

विश्लेषण

हामी सबैलाई थाहा छ- संसारमा धेरै धरीका धर्म, सम्प्रदायहरू छन्। हिन्दु, बौद्ध, ईसाई, मुसलमान आदि कुनै पनि धर्म र सम्प्रदायको कसैलाई हानी पुऱ्याउने, दुःख पीडा दिने अभिप्राय वा उद्देश्य हुँदैन। त्यस्तै संसारमा आबजोभि धरी धरीका राजनैतिक वादहरू छन्। प्रजातन्त्रवाद, लोकतन्त्रवाद, समाजवाद, साम्यवाद वा राजतन्त्रवाद आदि। कुनै पनि राजनैतिक प्रणालीले अरूलाई अस्वास्थ्य, अत्याचार गर्ने अभिप्राय र उद्देश्य राखेको हुँदैन। आ-आफ्नो आस्था र विश्वास अनुरूप जसरी कुनैपनि धार्मिक सम्प्रदायले भगवान्को नाममा मानवसेवा गर्ने पवित्र उद्देश्य राख्छ, फण्डे फण्डे त्यस्तै कुनै पनि आधुनिक राजनैतिकवादीले आ आफ्नो विश्वासको आधारमा निर्माण गरेको शासकीय स्वरूप, नीति, योजना बमोजिम देशको विकास र जनताको कल्याण गर्ने उद्देश्य नै राखेको हुन्छ। २०५२/५३ को जन आन्दोलन पछि जारी भएको नेपालको संविधान, २०७२ ले मुलुकमा संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रात्मक शासन व्यवस्था अगालेको छ। यो व्यवस्था आफैमा खराब भन्नुपर्ने कुनैपनि कारण जरूर छैन। व्यवस्था आफै खराब जरूर हुँदैन र छैन पनि। यसले व्यवस्थाबाट अरू मुलुकहरूले धेरै उन्नति, प्रगति गरेका दुष्टान्तरूप पनि जरूर संसारमा धेरै छन्। तर व्यवस्था जरूर सल्लो सुको राम्रो भएपनि सबै मुलुकको लागि यो सुहाउँदो र फलिकामा हुन्छ भन्न भने सकिन्नैन। कुनै बोट विरूदा हर्फिन र बहन पनि हावापानी सुहाउँदो

हुनपर्ने भने जस्तै कुनै पनि राजनैतिक व्यवस्था मुलुकको जनताको शिक्षा, आन, आर्थिक स्तर आदि सुहाउँदो हुनुपर्छ नै। अन्यथा यसले राम्रो फल दिन सक्तैन।

कुरा जस्तै भएपनि हाम्रो मुलुकमा सञ्चालित शासन, प्रशासनबाट जनता पीडित छन्। प्रताडित छन्। खुशी छैनन्। असतोष छन्, मुलुकमा भइरहेको अस्थिरता व्याप्त भएतापरा, अझा अफसमा घुसखोरी र व्यवस्था, शोषण दमन, न्याय निसाफमा असमानता अन्याय अत्याचार, व्याप्त दलतन्त्र र नेतातन्त्र, रोजगारीको अभाव आदि आदि कुराले जनता दुःख पीडामा छन्। यिनै कुराहरूको आओशले लाखौलाख जनता हाल विद्रोहमा उत्रेका छन्। यी कुराहरूको निराकरण गरी जनताको माग बमोजिम मुलुकलाई सही बाटोमा हिडाउनु सबैको कर्तव्य हुन आएको देखिन्छ।

मुलुकमा भइरहेका अनियमितता र अव्यवस्थाका मुल कारण नखोजी, पतान नगलाई यसको निराकरण गर्न सम्भव छैन। यस दुष्टकोषले विचार गरिदा केही केही शासन प्रणालीमा दोष र धेरै सरकार चलाउने नेतृत्व, दल र दलका नेता कार्यकर्ताहरूको दोष र गल्ती नै देखिन्छन्। यसको साथै केही दोष समस्त जनताको पनि देखिन्छ।

संसारको प्रचलन र राजनैतिक शास्त्रले माने पनि, नामाने पनि राष्ट्रप्रति र प्रधानमन्त्री हुने व्यवस्थामा यी दुवै पदाधिकारी एकै दलको हुँदा दुवैको धनिलुटना, मित्रताको कारण मिलोमतो र एकाधिकारले हुने नहुने जे पनि काम गर्न सकेको हुन्छ। विगत सरकारले यसले हुने नहुने अत्यादेश जारी गरी मुलुक हित र जनहित विपरितका काम गरेको भन्ने कुरा बेलाबखत संसदका प्रतिपक्ष दलहरूले गर्ने गरेको हामी सबैलाई थाहा छ। यस्तो हुन नदिन शक्ति सन्तुलन र नियन्त्रणको व्यवस्था गर्नु पर्ने देखिन्छ। यसको लागि दुई पदाधिकारी मध्य एक स्वतन्त्र, दलबिहीन गर्न जरूरी छ। यसको लागि संविधानमा नै सुधार गर्नुपर्छ।

मुलुकमा हाल स्थापित निर्वाचन प्रणाली अनुसार मुलुकको प्रतिनिधि सभामा कुनैपनि दलले बहुमत पाउने सम्भावना धेरै कम छ। हाम्रो अनुभवले यही देखाउँछ। यसले गर्दा सदा मुलुकमा गठबन्धन सरकार छ। भागवण्डा सरकार छ। यो हाम्रो संविधान र व्यवस्थाको

बृटीले भएको हो। यो व्यवस्थाको बृटी साथै हाम्रा दल र नेताहरूको आचरणहुन, अनैतिक स्वभाव व्यवहारले गर्दा गठबन्धन सरकार पनि मुलुक र जनताको चाहना कुरा नेताहरूको व्यक्तिगत र दलीय स्वार्थको लागि हुने गरेको देखिन्छ। यो नै मुलुकमा सदा अस्थिर सरकार हुनु, दुल्लुला, भट्टाचार विना डरभरि मित्रो मतौमा गरिनु, मुलुकमा व्याप्त भट्टाचार हुनु र भट्टाचार काण्डको पनि निर्यास छानविन र कारबाई नहुनुका मुल कारण हुन् भन्नुमा अत्युक्त हुदैन। यो कुरामा सुधार ल्याई मुलुकमा ५ वर्षको जिम्मेवार स्थायी सरकारको व्यवस्था गर्नको निमित्त संविधानमा सुधार गरी मुलुक भरीको जनताबाट प्रत्यक्ष निर्वाचित प्रधान मन्त्रीको व्यवस्था जतिसक्ने बाडो गर्नपर्ने देखिन्छ। शक्ति सन्तुलन र नियन्त्रणको बलियो सैद्धान्तिक व्यवस्था र व्यवसायिक स्वतन्त्र न्यायालय हुन सके अरू कुनै कुराले पनि यो व्यवस्थाको प्रधानमन्त्री तानाशाही हुन सक्तैन। सांसदहरूले विवेक छोडी स्वार्थको लागि नेताहरूको सेवक र कठपुतली हुने स्थिति र मनोवृत्ति हुन्छ, भने त्यस्तो मुलुकमा जुनसुकै प्रधानमन्त्री पनि तानाशाह हुन सके कुरा हामी अनुभवले स्पष्ट गर्छ।

हालको संसदीय व्यवस्थामा जनताको मतभन्दा सीमित संख्याको सांसदहरूको मतको संख्याले प्रधानमन्त्री नियुक्ति र नियन्त्रित हुन्छन्। प्रधानमन्त्रीको सदा सांसदहरूलाई खुशी पार्नु पर्ने बाध्यताले नै हाम्रो मुलुकमा खाने र खुवाउने, आफना मान्छेको हुने वा नहुने काम पनि गरि दिने, आफू नाजक नभएका साधारण नागरिकको हक अधिकारमा ध्यान नदिने आदि भट्टाचार प्रणालीको विकास हुने गरेको पनि देखिन्छ। माथिको व्यवस्था गर्न सके यो कुरा पनि स्वतः रोकिन्छ।

लोकतन्त्रको नाममा दलतन्त्र वा नेतातन्त्र हुनुमा भने संविधान र व्यवस्थाको बृटी नभई मुख्यतः नेतृत्वको अर्थात् नेताको स्वार्थ, आचारीयता, नैतिकज्ञता, वेदमानी, नातावाद, कृपावादले देखिन्छ। यिनै कारण इमान र विवेक छोडी सैद्धान्तिक आयोगमा समेत बिभिन्न जालसाभीले आफू अनुकूलको योग्य अयोग्य, इमानी वा वेदमानी जो मन लाग्यो त्यसलाई अक्षय र सदस्य बनाउने र सोही अनुसार अर्थ सम्बैधानिक निकायहरूमा पनि कठपुतलीहरू अक्षय र सदस्य बनाउने

गरेको देखिन्छ। सोही औजार प्रयोग गरी अक्षय्यार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग, न्यायालय, शैक्षिक प्राज्ञिक संस्था, विश्वविद्यालय, प्रहरी आदि इत्यादि सबै ठाउँमा नियन्त्रण कायम गरी लोकतन्त्रको सट्टा दलतन्त्र मुलुकमा चलाएको पट्ट छन। यी कुराहरू रोकनको लागि संविधान, ऐन कानूनमा आवश्यक सुधारको साथै यस्ता दल र दलका नेताहरूलाई भने निर्वाचनमा मतदाता फाल्न हटाउन जनता आफै जागरूक हुनजुरी छ।

नेपालमा हाल विद्यमान संघीय शासन प्रणाली दल र नेताहरूको मान प्रतिष्ठा, सामान, रवाफको लागि मात्र संघीय संसद, सरकार, मन्त्रालय र धरी धरीका कार्यालयहरू रहन गएको, यसबाट मुलुकलाई अनावश्यक आर्थिक भार परेको तर गाउँ, जिल्ला, प्रदेशको विकासमा कुनै उल्लेखनीय टेवा नमिलेको र राजधानीमा पाउने सेवा प्रदेशमा पाउने कुरा नाममा मात्र भएको र जनताले कुनै प्रभावकारी छिटोछरितो सेवा पाउने काम नभएको भन्ने चर्चा मुलुकभरी छ। आफ्नो दलको उपलब्धीमा अनावश्यक कसैले धावा बोलेको यो विषय सम्झी कुनै पार्टी विशेषले यो प्रतिष्ठाको विषय बनाउनु जरूर ठीक छैन। यसैले यो कुरा सत्य वा असत्य केहो भन्ने कुरामा राम्रो अध्ययन, अनुसन्धान गरी सही निर्णय गर्ने जरूरी छ। कुरा हो भने साविक व्यवस्थाको सट्टा नाम जुनसुकै गरिएपनि मुलुकमा हाल विद्यमान सम्पूर्ण जिल्लाहरूमा राजधानीमा पाउने सबै कार्यालयहरूको सेवा सुविधा पाउने गरी स्थानिय सरकारको व्यवस्था गर्नु मुलुक र जनताको लागि जरूर कल्याणकारी हुन्छ।

हालको विद्रोह र जनताको आवाजमा ध्यान दिई यी कुराहरूमा सम्बन्धित सबैले समयमै चिन्तन मनन गरी विना विलम्ब कार्यान्वयन गर्नु पर्ने देखिन्छ।

लेखक बारे--
जेष्ठ नागरिक, नेपाली र अंग्रेजी भाषाका केही पुस्तकका लेखक र शिक्षण विधिविध्यालयको निवृत्त पदाधिकारी।
nanayanshanti70@gmail.com

जनताका नयाँ नेता बन्दै सुदन गुरूङ

जेनजी आन्दोलनको समयदेखि राजनीतिक युवाका रूपमा देखा परेका सुदन गुरूङ सुशीला काकीको अन्तरिम सरकार निर्माण, राख्पामा रवि लामिछाने, बालेन साह र कुलमान घिसिङलाई कोठामा बुनेर मिल्न बाध्य पार्ने पात्रका रूपमा मात्र होइनन्, द काउन्सिल अफ जेनजी खालेर राजनीतिक परिवर्तनका वाहकका रूपमा पनि चर्चित छन्। केही समय यिनलाई दलाई लामाका दूतका रूपमा पनि वदनाम गरियो, भारतीय नागरिक भएको प्रचार पनि गरियो। अब उनी द काउन्सिल अफ जेनजी मार्फत एकै छतामुनि नेपालीलाई जोड्ने र नेपाललाई डिजिटल रूपमा संगठित गर्छु भनिरहेछन्।

सञ्चालनमा आयो रसुवागडी नाका

नेपाल-चीनबीचको रसुवागडी नाका ६ महिनापछि खुलेको छ। हिमनदी फुट्टेर छरपष्ट पारिदिएको यो नाका बन्द हुँदा चीनसंगको व्यापार र व्यापार गर्ने, मजदूर, यातायात व्यवसायी मार्फत परेका थिए। नाका खुल्दा राजस्व पनि उठ्नेवालेको छ।

राजेन्द्र महतो यता न उता

जसपा जुट्यो, फुट्यो, फागुन २१ को निर्वाचन घोषणा भएपछि फौर जुटेको छ। नेता महन्त डाकुर र उपेन्द्र यादव मिलेका हुन्। अब राजेन्द्र महतो र सीके राउत छटपटीमा छन्। सीके राउत राख्पामा जान खुट्टा उचालेका छन्। महतोले के गर्लाउ भन्न सकिन्न। यसैबीच मधेसी पार्टीहरूलाई नेकपाले तात्काल गर्न निम्त्याएको छ।

घोर अकर्मण्यता र अन्याय

जीवराज भट्टराई

राज्य सञ्चालनमा र राजनीतिक परिदृष्यमा सम्भवतः यति धेरै अकर्मण्यताको स्थिति यसअघि कहिल्यै पनि उत्पन्न भएको थिएन। देशमा सरकार छ तर त्यो हुनुको अनुभूति त्यस सरकारमै हुनेहरूलाई पनि छैन। राज्य सयन्धहरू छुट तर ती केका लागि हुन् भन्ने कुरा तिनकै नेतृत्व गनेहरूलाई पनि थाहा छैन। अहिले के गर्नुपर्ने हो र के गर्नुपर्ने हो भन्नेमा पुर्ण अन्याय छ। राज्यमा राजनीतिक दलहरूको छान्दो र ती पनि यतिबेला कुहिराको कारणसँगै बनेका छन्। भैपरी आउँदा मुलुकको प्रतिस्पर्धालाई गेरै काम गर्नका लागि खडाएएका धेरै राजदूतहरूलाई सरकारले फिर्ता बोलाएकोमा सर्वोच्चले फिर्ता नगर्नु भयो। सरकारले मानेन, तिनीहरू वसेर तलब पकाइरहेका छन्। आम जनता भय, कुण्ठा, अन्याय, अनिश्चय, आक्रोश र निराशासहितको मनोबलमा दिन कटाइरहेका छन्। यसले गर्दा यतिबेला मुलुक इतिहासकै सबैभन्दा अछेरो अवस्थाबाट गुजिरहेको छ।

सरकारको हैसियतमा प्रश्नचिन्ह - सामान्यतः एक सय दिनमा सरकारको कामको मूल्याङ्कन गर्ने गरिन्छ। तर सुशीला काकी नेतृत्वमा बनेको यो सरकार बनेको तीन महिना पुग्न लाग्दा सरकार स्वयंले आफू सरकारको कुराको अनुभूतिका साथ आत्मविश्वास आर्जन गर्न सकेको देखिँदैन। हुन पनि यो सरकार बन्ने आधार नै टिमाहा देखिन्छ।

सैद्धान्तिक आधार र प्रक्रियाबाट त यो सरकार बनेकै होइन। जहाँसम्म आन्दोलनको बारे र तापमा टेकेर यो सरकार बन्यो भन्ने कुरा छ त्यो पनि सत्य होइन। स्वयं आन्दोलनकारीको पहिचान स्पष्ट नभएको, उनीहरूका निर्धारित एजेन्डा अनुमोदन हुने गरी आन्दोलनका कार्यक्रम अघि नवढेको र आन्दोलनले पूर्ण विजय प्राप्त नगर्दै त्यो तुह्रिाको अवस्थामा अपहरित हुन पुगेको हो। अवस्था के हो भने जसका विरुद्धमा आन्दोलन गरिएको हो ती नराप्रसँग पराजित त भएकै हुन् तर जो विजेता हो उसले विजयको पगरी गुञ्ज नपाएको मात्र होइन कि त्यो कहाँ छ भन्ने भेड समेत नपाउँदै श्रेय दिन अर्को अघि सरिको हो। आवाधिक चुनावको म्याद गुञ्जि सकेको, पूर्ववर्ती सरकारले पटकपटक निर्वाचनको घोषणा गरेर पनि नगराएको अथवा गराउनु नसकेको अथवा नचाहेको कारणले जेनजीहरूले आन्दोलन गर्नुपरेको होइन।

लडाई भएर व्यापक क्षति भएको तर न सम्झौता भएको र न जय पराजय भएको अनौठो अवस्थामा बीबीबाट टफेर बनेको यो सरकार आफैमा ठूलो अन्यायला छ। सरकार बन्योको कारण जेनजीको आन्दोलन हो। तर सरकार कहाँ बनेको छ भने पुरानै संविधान, पुरानो राज्य व्यवस्था र उनै ऐन कानून र राज्य संरचनामा। त्यसैले यो सरकार वेत्तासँग बौद्धिकता लागि मज्जासँग हातखुडा बढेर बनाइएको सरकार हो। मन्त्री, पञ्चमन्त्री कहिले जेनजीका भावनाअनुसार सरकार चल्छ भन्नु र कहिले संविधान तथा ऐन कानूनको दृष्टाई दिनुको कारण पनि सही हो। यस्ता विरोधामासयुक्त अभिव्यक्तिका पछाडि अन्याय, असम्पष्टता र क्रिंस्टयविमूढको मानसिकता काम गरेको हो। नोबसानको बाटोमा अमूर्त जेनजी-पछिल्लो समयमा जेनजी र उनीहरूको सशक्त आन्दोलन विश्वव्यापी रूपमै लहर बनेर आयो। त्यसबाट हामी पनि अछुले रहनेौं। जेनजीले जेजस्ता मामा राखेर आन्दोलनको शुरूवात गरेका थिए त्यो सान्दर्भिक मात्र नभएर अति आवश्यक पनि थियो। त्यसैले अन्य मुलुकहरूमा त्यो अभूतपूर्व रूपमा सफल पनि भयो। तर नेपालमा भने त्यो बीचैमा अपहरणमा पर्नु, अक्षय घटना र अकल्मीय नोबसान हुनु, आन्दोलन निर्णायक तहमा नपुग्दै तुहिन, अक्षय शक्ति होबलामा सरकार

बन्नु, असंगठित रहेका जेनजीहरूका बीचमा कर्मिमा पनि यो असहज परिस्थितिबाट सुर्खित निकास दिने अवस्थामासम्मका लागि एकता हुनुको सट्टा फाट्न जानु न सक्नेको हावी भएर सक्नेकी जेनजी चेपुवामा पर्नुले जेनजीमा ठूलो नोक्सानी हुन गयो। यस्तै अवस्था हो भने त यो आन्दोलनको उद्देश्य भनेको विदेशमा रोजगारीका लागि गएर बाँकी रहेका युवाहरूलाई समाप्त पार्नु मात्र हो कि भन्ने स्थिति देखिन थालेको छ। यो अत्यन्तै चिन्ताको विषय हो। आन्दोलनको बाको त्यति ठूलो मानवीय नोक्सानी जेनजीकै थियो। त्यसपछिका दिवहहरूमा भिडियो र सीसीक्यामका फुटेजरहरू धेरैर जेनजीमाथि नै सँगै अन्यायका थुप्रै मुद्दाहरू लगाइएको छ। राजनीतिक दलहरूका प्रमुख दुवाम जेनजीहरू नै भएका छन्। हुँदाहुँदा अब प्रधानमन्त्री र मन्त्रीहरूले पनि जेनजीको नाम सकेसम्म सुन्न नपरेर हुन्थ्यो र सकेसम्म उनीहरूलाई भेट्न नपरेर हुन्थ्यो जस्तो गर्न थालेको छ। त्यसले गर्दा प्रशासनले पनि जेनजीमाथि बदलाको भावना राखेर व्यवहार गर्न थालेको देखिन्छ। यस्तै अवस्था हो भने त यो आन्दोलनको उद्देश्य भनेको विदेशमा रोजगारीका लागि गएर बाँकी रहेका युवाहरूलाई

समाप्त पार्नु मात्र हो कि भन्ने स्थिति छ। यो अत्यन्तै चिन्ताको विषय हो। प्रयोजनहीन चुनावको मुलौटो - सरकारबाट कुनै पनि किसिमको जनअपेक्षित काम हुन सकेको छैन र त्यो हुने अवस्था पनि छैन। यस्तो अवस्थामा सरकारले आफ्नो औचित्य र अस्तित्व रक्षाका निमित्त चुनावी मुलौटोको प्रयोग गर्ने गरेको छ। यदि चुनावको आवश्यकता सबै महसुस गरिएको र चुनाव नै विद्यमान समस्याको समाधान हो भने अवस्था हुन्थ्यो भने यस्तो सरकारले गर्ने मुख्य काम निर्वाचन नै हो। तर स्थिति त्यस्तो हुँदै होइन। आवाधिक चुनावको म्याद गुञ्जि सकेको, पूर्ववर्ती सरकारले पटकपटक निर्वाचनको घोषणा गरेर पनि नगराएको अथवा गराउनु नसकेको अथवा नचाहेको कारणले जेनजीहरूले आन्दोलन गर्नुपरेको होइन। जुन आन्दोलनका कारणबाट यो सरकार बन्यो त्यसको प्रमुख माग चुनाव गराउने भन्ने हुँदै होइन। यतिबेला यो कि आन्दोलनका कारणले मौजूदा संविधान बाहिरबाट यस किसिमका सरकार बनाईदा सामान्यतः चुनाव गराउने म्याण्डेट र मिति तोकिएको आम प्रचलनको कुरा मात्र हो। त्यसैअनुसार फागुन २१ मा चुनाव भनिएको हो। अर्को कुरा, यो सरकारले घोषित मितिमा चुनाव गरायो भने पनि त्यसबाट समस्याको समाधान हुने त होइन। चुनाव

बढ्दाहान्यो भने पनि त्यसले दिने परिणाम भनेको भदौ २३ अघिकै हो भने चुनावको रटानले के हुन्छ ? त्यसैले यहाँ चुनावको कुराले आन्दोलनमा ठुट्टा मूल् कुरालाई विषयान्तरको काम मात्र गरेको हो।
रामा माछेहरू डामिए - सुशीला काकी नेतृत्वको सरकारमा केही रामा माछेहरू पनि छन्। तिनीहरूले विगतमा आफ्नो क्षेत्रमा राम्रोका निमित्त सलसय गरेका थिए। त्यसले गर्दा तिनीहरूले समाजमा असल परिचय पनि बनाएका थिए। ती सभैले सर्मिमात्र सरकारको अहिलेसम्मको काम गराइ, सरकारको धरातल नै परिरहेर हेर्दा यो सरकार अक्षयल भएर बाहिरिने सम्भावना प्रवल देखिन्छ। यस्तो अवस्थामा सरकारमा सर्मिमात्र ती सुपरचरयुक्त पावरहरू डामिने बाहेक अर्को कुनै उपलब्धि हुने देखिँदैन।
अन्यायको व्याप्ती र अनिश्चय - यतिबेला अन्याय र अनिश्चयको आयाम यति फराकिलो छ कि त्यसले कुनै क्षेत्र पनि अछुले छोडेको छैन। सरकार, राज्यसंरचना, जिम्मेवार पदाधिकारी र जनसाधारणमा मात्र होइन राजनीतिक दलहरूमा पनि यसले ठूलो फैलावट र उचुलपुचलको स्थिति उत्पन्न गराएको छ। दलहरू गतिशील भएजस्तो देखिनु एउटा बाध्यता हो नत्रभने राज्यमाथि आन्तरिकता यो कालिमाभिने उनीहरू पनि कुहिराका कागजस्ता हुन पुगेका देखिन्छन्। यस्तो अवस्थामा सिङ्गे राज्यले निकास पाउने र दीर्घकालीन रूपमा विधानादेश गरी प्रस्तावना राखिनेको साटो आ-आफ्ना डम्फ वजाउनु र अन्यायको आगोमा रोटी सेक्ने दुष्टयास गरिनु दुवैद कुरा हो। इतिहास निर्माण हुन्छ। अछेरो घडीमा खेलेको भूमिकावारे भोलि मूल्याङ्कन हुने नै छ। (शब्दयात्रा)

From Anti-Corruption Movements to National Politics: Nepal's New Alliance Explained

Sharachchandra Bhandary

Nepal now stands at a political crossroads. As the country prepares for the March 5 parliamentary elections, a new political alignment has emerged, challenging the longstanding dominance of traditional parties such as the Nepali Congress, CPN-UML, Nepali Communist Party, and Rastriya Prajatantra Party, among others. Central to this movement are three influential figures from non-traditional political backgrounds: Rabi Lamichhane, Balendra "Balen" Shah, and Kulman Ghising. Voters have not forgotten the steps taken by Lamichhane against corruption and his efforts toward good governance during his short tenure as Deputy Prime Minister and Home Minister. Likewise, as Metropolitan Mayor, Shah has been widely praised for his role in the preservation and maintenance of historical heritage, as well as other sites and monuments across the Kathmandu Valley. Ghising was not only active in reform initiatives at the Nepal Electricity Authority; he is currently serving as a minister holding multiple portfolios and working for the nation and its people. His decisive actions—such as terminating contracts when companies failed to deliver development and construction projects—have helped build a public image as a man of action. Even opposition parties have acknowledged and appreciated the work of these three individuals. As a result, the political force led by them is widely expected to receive more votes than traditional political parties. These records of action help explain their growing public appeal, even as questions remain about leadership scalability, alliance cohesion, and long-term governance capacity. Their emerging alliance represents both opportunity and uncertainty, raising questions about generational representation, leadership credibility, reform capacity, and the ability to translate popular support into tangible governance outcomes—particularly among

younger voters frustrated with the political status quo. A senior citizen of Kathmandu Metropolitan City, Ward 7, Shiv Khadka, whose 21-year-old grandson was among the young victims of the Gen Z Movement, voices the sentiments of many citizens: "I am unhappy with the leaders of the political parties who led the government responsible for killing young people during the peaceful Gen Z Movement. I am dissatisfied with the old parties. Self-interest-driven politics has sunk the country. Young people should be given a chance at least once." His frustration reflects a broader generational demand for change, which the alliance leaders seek to address. According to the Election Commission, nearly 19 million of Nepal's 30 million citizens are eligible to vote. Notably, nearly one million new voters—mostly youths—were added following the September Gen Z protests, underscoring the growing influence of younger demographics in shaping Nepal's political future. This youth-driven momentum has amplified the strategic significance of the Lamichhane-Balen-Ghising alliance, positioning it as a vehicle for reform-minded citizens eager for practical change. The alliance emerged through a tripartite agreement among the Rastriya Swatantra Party (RSP), chaired by Lamichhane; the Ujyalo Nepal Party (UNP), backed by Ghising; and Balen Shah, the third member of the trio who recently joined as a prime ministerial candidate. The unified party retained the bell symbol of the RSP, a crucial element of its electoral identity. This development generated enthusiasm among supporters while also inviting cautious skepticism from critics. The coalition is rooted in widespread public dissatisfaction with corruption, ineffective governance, and political stagnation. The September Gen Z Movement—a youth-led wave of protests demanding transparency, anti-corruption measures, social justice, and systemic reform—toppled the coalition government of the Nepali Congress and CPN-UML. This movement created political space for leaders outside traditional power structures and mobilized public sentiment in favor of reform-oriented politics. Key figures emerged from this environment: Balen Shah, Kathmandu's mayor known for urban reform initiatives; Rabi Lamichhane, a former television host whose anti-corruption campaigns gained national prominence; and Kulman Ghising, a

technocrat credited with ending Nepal's long-standing energy shortages. Although less experienced than leaders of traditional parties, the trio is distinguished by practical governance focus and commitment to national service—qualities that resonate strongly with young voters seeking meaningful change. Negotiating the alliance required reconciling diverse leadership styles, electoral strategies, and visions for reform. On December 30, 2025, RSP, UNP, and Balen Shah formalized a seven-point agreement. Lamichhane was confirmed as Central Chairperson, Ghising as Senior Vice-Chairperson, and Dol Prasad Aryal and Swarnim Wagle as Vice-Chairpersons. The party retained the RSP name and bell symbol while inviting civil society and reform-oriented groups to join. The coalition pledged to uphold democratic governance, social justice, inclusive development, and a liberal economic framework. It emphasized honoring Gen Z martyrs, supporting injured activists, and enforcing zero tolerance for corruption. Ambitious goals include implementing merit-based governance and elevating Nepal to middle-income status within ten years. The agreement reflects a strategy of blending youthful energy with administrative competence by integrating technocrats, professionals, and youth activists into party structures while allowing bureaucrats to manage day-to-day administration. The alliance also attracted attention through its proportional representation (PR) candidate selections. The alliance leaders managed the PR list, with Ghising's team reportedly holding a 17 percent share, while the trio coordinated selections for Balen Shah's choices. Notable candidates include cricketer Gyandendra Malla, actress Reema Bishwokarma, rights activist Mohana Ansari, climate activist Tashi Lhamoz, and singer Prakash Saput. These selections suggest an effort to balance ce-

lebrity appeal, activist credibility, and technocratic expertise to broaden electoral reach. However, the alliance's formation has not been without controversy. The publication of the PR list exposed internal dissent, including objections from influential figures such as Tosima Karki. These disputes raise questions about how the alliance leaders will manage disagreements while maintaining cohesion. This underscores a central challenge: balancing diverse personalities, emerging leaders, and competing interests while projecting a unified and credible political front. Youth representation remains a central claim of the coalition. The trio emphasizes youth participation as a core focus. Their "youth renewal" slogan positions the coalition as a platform for citizens concerned with employment, education reform, digital infrastructure, and transparent governance. Critics note that detailed policy frameworks for addressing Gen Z concerns remain limited, yet the alliance is well positioned to attract substantial youth support driven by expectations of tangible reforms rather than symbolic gestures. The reformist wave also finds resonance among prominent youth leader Sudan Gurung, a central figure in the September 2025 Gen Z protests. Known for mobilizing young citizens, advocating digital rights, and negotiating with government officials during the demonstrations, Gurung shares the same reformist spirit as Lamichhane, Balen Shah, and Ghising. He has rallied support from other youth and civil society leaders to strengthen their platform, emphasizing alignment with demands for transparent governance, merit-based administration, and systemic reform. Despite their popularity and reformist vision, the alliance leaders also face scrutiny. Rabi Lamichhane rose to prominence on an anti-corruption platform and has demonstrated significant electoral support—not only was he elected from the Chitwan-2 constituency in the 2022 general election with a strong majority, but he also won the 2023 by-

election there by a very large margin, securing over 54,000 votes compared to his opponents' totals. Despite legal controversies, including misappropriation of funds from cooperatives, and a brief period when he was jailed, Lamichhane remains a major political force with deep popular support. Balen Shah is admired for his urban governance initiatives and strong youth appeal, yet questions persist about the depth and clarity of his national political agenda. His direct administrative approach—such as clearing Kathmandu's footpaths—has drawn both praise and criticism. Additionally, a controversial social media outburst in November targeting neighboring countries, political parties, and even RSP provoked public debate. Kulman Ghising, while widely credited with ending Nepal's load-shedding crisis, must navigate the complexities of coalition politics and national-level policymaking. While the alliance promises reform and good governance, questions remain about feasibility. Goals such as merit-based administration, zero corruption, social justice, and middle-income aspirations require clear implementation strategies, sustainable funding, and institutional capacity. The leaders' relative inexperience in national politics adds uncertainty about translating vision into action. Although integrating technocrats and youth activists may help bridge gaps, navigating Nepal's complex political landscape, parliamentary procedures, and coalition dynamics will be crucial. Without clarity in execution, ambitious promises risk remaining aspirational. Negotiations leading to the alliance were themselves challenging. Early talks between RSP and UNP revealed disagreements over leadership roles, party identity, and electoral symbols. Ghising initially expressed reservations, highlighting the difficulty of harmonizing technocratic, activist, and political leadership styles. While the eventual compromise demonstrates political pragmatism, it also underscores the fragility of alliances formed among diverse leaders. Managing internal dynamics will be critical as the coalition transitions from campaigning to governance. Public response to the alliance remains mixed. Many young voters and reform-minded citizens view it as a credible alternative capable of advancing development and generating employment. Analysts, however, remain cautious, noting the challenge of ex-

panding appeal beyond the youth demographic while acknowledging the coalition's disruptive potential. The Gen Z Movement exposed widespread dissatisfaction, distrust in political parties, and a search for alternatives. Its core questions were not merely about power but about systemic failure: Why do elections fail to bring meaningful change? Why do honest individuals struggle to survive within the system? Why has politics become a profession rather than a form of public service? The emergence of new parties and alliances is a natural outcome of this search for a new political culture. Collaboration among new forces faces significant obstacles. Ego clashes among popular leaders raise questions of hierarchy and coordination. Differing leadership styles—Balen's executive decisiveness, Ghising's administrative discipline, and Lamichhane's activist orientation—complicate cohesion. Public expectations are high, and even small missteps could trigger disappointment. Traditional power structures are likely to resist through obstruction, rumor-mongering, or division. Yet hope persists. Nepali society increasingly seeks alternatives as traditional parties remain trapped in rhetoric, failed governance, and self-serving practices. Meaningful change may be possible if collaboration prioritizes minimum common programs, institutional strength over individual popularity, transparency, internal democracy, and reform over power. The rise of new parties reflects long-standing dissatisfaction among youth, middle-class citizens, and globally exposed Nepalis who demand results rather than rhetoric. The trio embodies these expectations. Their success or failure will unfold over time, but their emergence already signals a shift—new light in Nepali politics, even if partially obscured by clouds. Ultimately, the decision rests with the people. The questions now confronting Nepali politics are collective, reflecting broader concerns about leadership, governance, and political culture. New movements, collaborations, and parties may offer answers—but only if they confront these questions rather than avoid them. New politics is demonstrated through conduct, not slogans; collaboration succeeds through intention; and change emerges not from aspiration alone, but from patience, integrity, and accountability. The pressing question remains: are these new forces ready to pass this test? Editor—RSS

Time :- Time is nothing who have more power of politics by revolving chair and innumerable property. It's sure time will be change (Moving) when they will inner filling life is nothing and not a longer time alive in this world. Present, past events and uncertain future shows only what will be happen by time. Wants are unlimited but time are limited which you will filling hell and heaven is here. Reliver is only person to person but not a dog. Dogs are only faithful who is given food. Because dogs forfooted animal. Now a days most of person are looking as a dogs. May be it's called time changing as rules of nature. Time are more given the lesson beware of life well doing for family to all circle of society and pray for God early in morning. Now a days in all over the world mostly political and family to family likes as a kings of rules. As a matter of fact it willbe change according to time but it should be wait who have not power and money. The wisdom person are already been write time and tide wait forfooted no man. Time is strong forever not a person and animal also. Time (God) are trust each other. It's not a immortal fire which we are thinking himself. Time is any moment

Time

moving according to rules of Nature but human life is too short. They will not careful what i should be done what we do in a life. They are crying only before the death of time. They will remember only when body will not active. In the long run they will pray to God about his health. Time is never take the revenge to the any person. God are telling only forgiveness is a greatest punishment. Time never shows about the long life absolutely treatment also. Time is moving forever as a immortal soul. Time is time forever strong. Really life is nothing and more valuable if we are well thinking by inner heart. It's called third eye. They will realized about the valuable time but they don't have power and money as a dead body only. So

that beware of time as long as in this world. Earth is one, world is one, religion us one and time is only almighty punishment of God. The Sun-rise, Moon, and uncle Stars and Air are always moving in all over the world according to time. So never forget and always remember about the valuable time. Morning day, Good afternoon day, Evening Night and Midnight is a part of time. Where will be go our soul after the death. Time knows only about the soul.

- Jagadish Pradhanang

अन्तिम पातो - शाश्वत शर्मा

सुशीला, सुदन वा बालेनहरूले

चुरीफुरी नगरे हुन्छ

जेनजी आन्दोलनले २७ घण्टामा लोकतान्त्रिक गणतन्त्रको जगै उखेलेर फालिदियो । लोकतन्त्र, लोकतन्त्र, गणतन्त्र, गणतन्त्र भनेर नयाँकोहरू पुच्छर लुकाएर भागे, लुके । एकजना नेता म लोकतन्त्रवादी, म सांसद, म मन्त्री, म कांग्रेस, म एमाले, म माओवादी भनेर सडकमा निस्कन सकेनन् । त्यसो भूकम्पजस्तो जेनजी आन्दोलनको उपलब्धि के त ? त्यतिठूलो विद्रोहपछि गठन भएको सुशीला काफ़ी नेतृत्वको अन्तरिम सरकारको ४ महिनामा गयो के ? जेनजीले उठाएका मागहरू के चाँहि पूरा भए ? केपी ओलीको सरकारबाट मुलुकलाई मुक्त गर्नु र अन्तरिम सरकार गठन गरेर ०८४ मा हुने चुनावलाई ०८२ मा सार्न नै विद्रोहको उपलब्धि हो त ? मुलुकलाई भ्रष्टाचारबाट मुक्त गर्नु, भ्रष्टाचारीलाई कानुनी दायरमा ल्याएर कारवाही गर्नु, सर्वस्वीकार्य संविधान निर्माण गर्नु, सुशासन कायम गर्नु, युवाहरूलाई स्वदेशमै रोजगारीको व्यवस्था गर्नुजस्ता जेनजी आन्दोलनका मागहरू कहाँ हराए ? जेनजीका नाममा सुदन गुरुङ, बालेनहरूले राखेका र चाहेका माँगहरूमात्र पूरा हुने हो ? अहिले पनि एकथरि जेनजीहरू आन्दोलित छन् । आमरण असन्तुष्टतामा बसेकालाई जुस पिलाएर अन्धान ठोडाँदैछ । तिनका मागहरू कहिले पूरा हुने ? सरकार खाली सुदन गुरुङ गुटकोमात्र भाग पुरा गरिरहेको छ । सुदन इतरका जेनजीका मागहरू पूरा कहिले हुने हो ? अभियन्ताबाट राजनीतिमा रूपान्तरण भएका दुर्गा प्रसादहरू आफ्ना भाग पूरा नभए आन्दोलन गर्ने धम्की दिइरहेका छन् । माइतीघर मण्डलादेखि बहादुर भवन निर्वाचन आयोगसम्म आन्दोलनको गराताप छ । तर सुशीला सरकार कसैको मागपछि संवेदनशील देखिदैन । सरकार एकपक्षीय भएको छ । यो समय एकपक्षीयता कसैले रुचाउने विषय हुँदैन ।

अब राप्रपा, दुर्गा प्रसादहरूले मात्र होइन कि कांग्रेस, एमालेका उपल्लो तहका केही नेताहरूले समेत राजसंस्थालाई संविधानमा समेटनुपर्ने भनिरहेका छन् । जेनजी नाममाथी सरकार अटेर गरेर बाँसहरू छ । एकथरि जेनजी र आन्दोलितहरू सशस्त्रीय सरकार गठन गर्नुपर्ने भनिरहेका छन्, यसतिर पनि बहस छैन । दिनहुँजसो राजतन्त्रवादीहरूले देशका विभिन्न भागमा जुलुस, त्याली, कोणसभा, आमसभाहरू गरिरहेका छन् । तर अहं कुनै पनि सरकारको निकायको ध्यान त्यतितिर गएकै छैन । वार्ता गर्ने आएका राजावादीलाई प्रम सुशीला काफ़ीले कुरा सुनेर र आवासन दिएर फर्काउने गरेकी छिन् । सुशीला सरकारका अनुसार फागुन २९ मा निर्वाचन गराउने कार्यविधि पालनामा दर्ताचित भएर लागेको देखिन्छ । भएरि नियन्त्रण, भ्रष्टाचारीमाथि कारवाही, जेनजी आन्दोलनमा राज्यदमन गरेर जेनजी मार्नेहरूलाई कारवाही गर्नमा विलम्ब उदासीन देखिन्छ । एकथरि भन्छन्- सुशीला सरकारको मुख्य उद्देश्य हिंसा फैलाउने र अन्य गम्भीरखालका अपराधीलाई खुला छुट दिने र चुनौतिपूर्ण बालेनलाई सत्ता सुम्पने एकमात्र उद्देश्यमात्र देखिन्छ । त्योभन्दा बढी प्रम सुशीलालाई विदेशीले थप दावीत्व दिएकै छैनन् भनिन्छ । के हो यथाय ?

अदालतले संसद पुनर्स्थापना गर्छ भन्नेभन्दा पनि चुनावी वातावरण बन्दै गएको देखिन्छ । चुनावपछि बालेन साह नै प्रधानमन्त्री बन्ने हुन् भन्ने प्रचारप्रसार भइरहेको छ । एक अर्कोथरि विश्लेषकका अनुसार भूराजनीतिको चपेटामा परेको मुलुकमा बालेन नै प्रधानमन्त्री हुन्छन् भन्नु अधिशयोक्ति हुनजान्छ । बालेन र उनको राज्यपालाई धुलिसात तुल्याउन अर्को शक्ति पनि मैदानमा उत्रने पक्का छ । चिसो सूचनाअनुसार फागुन २९ को चुनावमा बालेनमाथि अन्तरगत हुने योजना बुनिन्छ । सुशीला सरकारले जुन कमजोरी देखायो, जेनजीलाई हेरेको हेनै पायो, यसबाट ०७९ को जस्तो हेरौं नत भनेर जनताले भन्नसक्ने स्थिति छैन । जसरी बालेन साहले सामाजिक सञ्जालमाफत र रवि लामिछानेहरूले डाइनामिजम देखाउने गरेका थिए, त्यसमा खुकुलो हुने कम बहिसकेको छ । अर्थात् राज्यपालाथि धक्का दिने मोर्चाहरू खोलिएका छन् । भदौरे जेनजी आन्दोलनमा मारिएका ७८ जनाको हत्याको सम्मान जेनजी नामको सरकारले गर्न नसक्नु र सरकारमा बालेनका इसारा चलि रहनुले पनि चुनावी नतिजा अनुमानभन्दा पृथक आउन सक्छ । जेनजी सरकार देखेपछि अन्य पार्टीहरूका जेनजीहरू बालेनबाट हुन भन्न थालिसकेका छन् । जेनजी सरकारले नेपालीको मन जित्ने निर्णय गर्न नसक्नु दुःख हो भन्नेहरूको तौती पनि बाक्लै देखिन्छ । पहिलो महिला र पूर्वप्रधानन्यायाधीशले प्रधानमन्त्री बन्न पाएको अवसरलाई सफल पार्न जेनजीका मागहरू संवेदनशील हेर्नुपर्ने बालेनको देखिन्छ । पद, भत्ता, तलब दिएर गौरीबहादुर काफ़ीको छानाबिन आयोग पनि हात्तीको देखाउने दाँतमा सिमिति हुनु आश्चर्य होइन । ४ महिनामा पनि देशको बागडोर सम्हालेले जेनजी आन्दोलनमा भएको जनधनको क्षतिपति जवाफदेही हुनुन पर्ने स्थिति नै यो सरकारको असफलता हो । चुनाव हुँदमा, मारिसकेको संविधान कायम राख्नेमा राष्ट्रिय मुद्दाहरूको किनारा लान्न सक्नेछैन । चुनाव होला, संसद र संविधान स्थापित होला, सडक शान्त कसरी हुनसक्छ ? प्रम सुशीला काफ़ी युवा र आमनेपालीको भावनालाई आत्मसात गर्नातिर लाग्नुपर्ने । राष्ट्रलाई न्यायपूर्ण समाजतिर उन्मुख बनाउने कि अतिपट्टिकारी भनेर बदनाम हुने ? प्रम सुशीलाले बुझेकी छिन्- आमनागरिकले यही संविधान, चुनाव र संसद चाहेकै होइनन् । जेनजीको असन्तुष्टि यो हुँदै होइन । यसका लागि सर्वस्वीकार्य संविधान पहिलो सत हो । एकथरि चुनाव भए, अर्कोथरि संसद पुनर्स्थापना, तेस्राथरि आन्दोलन गर्ने हो भने समस्या फुट्न फुट्नै रहने छ । ओली, प्रचण्ड, देउवा, माधवहरूले देश दुबाए, अब सुशीलले देशको अस्तित्व समाप्त पार्नु भन्न बाध्य बनाउने तैयारी हो त ? नेपाली भएर बाँच्न चाहने हो भने सुशीलाहरूले अन्तरिम सरकारले बोल्छ निष्पक्ष गनैपर्छ ।

राजतन्त्र नभए देश खरानी हुन्छ भनेर सबैले बुझिसके । त्यसकारण संविधान संशोधन गरेर हुन पायो यो संविधान खारेज गरि, राजसंस्थालाई संविधानमा स्थान दिनातिर लाग्नुपर्छ । तवमात्र इतिहासले सुशीला काफ़ीलाई इज्जत गर्ना ? स्मरणरहोस्, जुन गलत नीति र व्यवहारका कारण देउबाले कटार्दै खाए, ओली हेलिकोप्टरमा भानुपुर्ण्य, प्रचण्डहरू अंधारा कोठामा लुक्न बाध्य भए, राष्ट्रपति सेनाको व्यापकमा पुग्नुपर्ने, अब गल्ती गर्नेले त्यस्तो सुविधा पाउलान कि नपाउलान ?

राष्ट्रका सम्पदा बल्लान बनाउन सकिँला, आमाका काखका बालबालिका जसलाई राज्यले गोली ठोकेर मार्यो, योभन्दा ठूला अपराध केही हुनसक्दैन । ती जेनजी युवाहरूले किन, केका लागि ज्यान दिए, तिनलाई निरम तरिकाले किन मारियो ? नयाँ पुस्ता र तिनका अभिभावकहरूलाई यस्तो अतिवाद र जनअपेक्षाको इन्कार पाछा हुनेछैन । आगामी दिनमा बलिया भन्नेका जनता हुन् । जनता भ्रमबाट व्यभिचरसकेका छन् । यो कुरा सबैलाई हेक्का रहोस् । अवसर छ, अवसर छोपेर जनदृष्ट्याअनुसार सर्वपक्षीय स्वीकार हुनसक्ने संविधान निर्माणमा लाग्ने हो भने पुरानाप्रति घृणाभाव निरसिकरण भएर सहमतिबाट राष्ट्रिय अस्तित्व बचाउन सक्छ ।

भ्रममा नपरौं, काम गर्नेलाई चुनाव जिताऔं

अनिसा थापा

फागुन २९ गते आउन लामो समय बाँकी छैन । दलहरू चुनावी तैयारी गर्दैछन्, आमनागरिकबीच चुनावको विषयमा बहस शुरू भइसकेको छ । सार्वजनिक स्थल, यातायात, चिया पसलहरूमा जनताले चुनावको कुरा गरेको सुनिन्छ । पुरानाभन्दा नयाँको चर्चा बढी छ । राजनीतिमा नयाँ जिताउनुपर्ने ठूले आवाज छ । खासगरी नयाँमा राज्यपालको चर्चा छ । राज्यपाला कूलमान थिसिङ र बालेन साह प्रवेश गरेपछि ठूला दलहरू कांग्रेस, एमाले, नेकपा (माओवादी) त्रैसत भएको देखिन्छ ।

राज्यपाला समापति रवि लामिछाने उच्च अदालत, तुलसीपुर वृत्तबल इजलासको आदेशले गत पुस ३ गते बैक जमानतमा छुट्टेका छन् । उनीमाथि सहकारी ठगी, समाँठत अपराध र सम्पत्ति शुद्धिकरणको मुद्दा छ । मुद्दाको किनारा कहिले लाग्छ, भन्न सकिँदैन । उनीमाथि अमेरिकामा विभिन्न मुद्दा परेपछि नेपाल आएको आरोप पनि छ । पत्रकारिताबाट एकाएक राजनीतिमा छलाङ मारेका उनीमाथि आफ्नै सहकर्मि शालिकराम पुडासैनीलाई आत्महत्या गर्न बाध्य बनाएको आरोप पनि छ । रविको डाइभरको छलबाट खसेर निधन भएको विषय सेलाएको छ तर आशका बाँकी छ । जेनजीहरूलाई उचाले उनी नै हुन् भनिन्छ । भदौ २३ र २४ गतेको आन्दोलनमा उनले जेनजीलाई नछुट्ने जेलभित्रैबाट समर्थन गरेका थिए । उनी जेलबाट निस्किएको विषय र पुनः जेलमा हाजिर हुन गएको विषय पनि छान्नुविनै छ । रवि जेलबाट निस्किएपछि हो, देशभरिका जेल तोडिएको ।

प्रहरी कटिए र लाखौं गोली, हजारौं हतियार लुटेरकोमा फिर्ता भएको छैन । १४ हजार भागेका अपराधीहरूमा ५ हजार अर्बै फर्केका छैनन्, तिनका कारण चुनावमा वितण्डा हुने, समाजमा हिंसा बढ्ने आशका पार्टीहरूको छ ।

भदौ २३ को आन्दोलन र २४ को विद्रोहमा ७८ जेनजी मारिए, कायं पालिका-न्यायपालिका-व्यवस्थापिका, प्रधानमन्त्री तथा राष्ट्रपति भवन सबै खरानी पारियो । सरकारि सम्पत्तिमा ८४ अर्बको क्षति पुगेको भनिन्छ । छापी छापी निजी सम्पत्तिहरू ध्वस्त बनेको छ ।

तथापि रवि लामिछाने जेलबाट छुटेपछि निर्वाचनको माहोल भने बनेको छ । उनले बालेन साहलाई पार्टीमा भित्र्याएका छन् र भावी प्रधानमन्त्री भनेर घोषणा पनि गरिसकेका छन् । निर्वाचन होला तर विवादले घेरिएका व्यक्तिले देशलाई भ्रष्टाचारमुक्त बनाउलान ? सुशासन कायम गर्लान ?

बालेन साह जेनजी पुस्तामा पपुर छन् । कुनै बेला उनले श्रीमती चढेको गाडी प्रहरीले चेक गर्‍यो भनेर सिंहदरबार जलाईदिन्छ भनेर दिएको धम्की र जेनजी आन्दोलनमा सिंहदरबार जल्नुले बालेनमाथि प्रश्न उठेको छ ।

बालेनमाथि महानगरको सम्पत्तिको चरम दुरुपयोग गरेको भनिन्छ । प्रमाणसहित भ्रष्टाचारका विषय बाहिर नआए पनि बालेनलाई रहस्यमय पात्र मानिन्छ । बालेनले सफाई र निर्माणमा

देखाएको तदारुकता र जागरुकतालाई विदेशीले समेत प्रशंसा गरेका छन् । बालेन साहको शक्ति भनेको सामाजिक सञ्जाल हो । स्टारस लेख्ने तर जनतासँग अन्तरकृपा नगर्ने बानीका कारण बालेनमाथि गंजडीको आरोप पनि लाग्ने गरेको छ । बालेनले सरकारी विद्यालयमा पठनपाठन र छात्रवृत्तिको जुन व्यवस्था गरिदिएका छन्, फल्का निर्माण र संस्कृति, इतिहासको जगेनामा ध्यान दिएका छन्, धेरैले बालेनको यो राम्रो पक्ष भनेका छन् ।

जेनजी विद्रोह भइरहदा दमकल किन नपठाएको भनेर उनीमाथि प्रश्न गर्ने छन्, प्रश्न त सेनामाथि पनि गरिएको छ । २४ गतेको भीड, त्यो भीड नियन्त्रण गर्न हतियार चलेको भए फुट्न ठूलो रक्तपात हुन्थ्यो । कुरा काट्ने कार्टिरहन्छन् । जेनजीले आन्दोलन गरे, यो आन्दोलन जेनजी र आमनेपालीको पनि थियो । यो आन्दोलनको कारण भनेकै ठूला पार्टी र तिनले गरेका सुटन्त्य हो । बालबालिका मान्ने, राज्यदमन गर्ने, जिम्मेवारी नलिने योभन्दा कृानाक, निरंकुश के हुनसक्छ ?

जेनजीको नाममा अन्तरिम सरकार न्यो । कांग्रेस, एमाले, नेकपा अन्तरिम विवादमा छन् । तिनका प्रतिद्वन्द्वी मानिएका राज्यपाल, राप्रपा, जसपालगायतका पार्टीहरू विवादग्रहित छैनन् । जेनजी आन्दोलनकालमा नागरिक समाज, बुद्धिजीवी छैनन् भन्ने शून्य अवस्था देखियो । अभिभन्ता र आन्दोलनकारी सडकमै छन् । राष्ट्रिय मुद्दाहरू अवरल छन् । समस्याको समाधान राजनीतिक

शक्तिहरूबीच संवादबाट अगाडि बढ्नु पर्नेमा आशाफुर्ने मनोभावलिख्यताका कारण देशको अस्तित्व मोट्टेने खतरा बढेर गएको छ । अमेरिकाले भनेनेजेलालो राष्ट्रपतिलाई समालेपर लस्यो, विश्व हेरेको हेनै भएको छ । यो भनेको शक्तिशालीले जे गरे पनि हुन्छ भन्ने हो । नेपालको कमजोर अवस्था भएकाले कतै नेपालको सन्दर्भमा 'लाटाकी जोई सबैकी भाउजु' को अवस्था आउने त होइन ?

फागुन २९ को चुनावमा राज्यपाले चुनाव जित्छ, राज्यपाले चाहेको बालेन साह प्रधानमन्त्री बनेछन् भन्ने निकै ठूलो राजनीतिक तरङ्ग उठेको छ । सधै प्रचण्ड, देउवा, ओलीहरूले जित्नुपर्छ भन्ने छैन । सुबहाका भुला, सामको घर आए तो राख्ने हो । पुराना नेताले जनताका सामु निहुरिएर माफी माग्न सकेनन् । १७ वर्षको लोकतन्त्रलाई सुटन्त्य बनाएका क्षमा मागेनन् । यस्ता जनआन्दोलनबाट आनीमाथि आफ्नैमाथि प्रश्न उठेको छ । अरु कोही जनताको आस्थाको सम्मान गर्छु, देशको भार बोल्छु भनेर अवरल हुन्छन् भने जनताले अवरल दिए भने त्यो स्वागतयोग्य नै मान्नुपर्छ ।

रविमाथि मुद्दा छ । कानुनले फैसला गर्छ नै । भ्रष्टाहरू जो पटक पटक सत्तामा गए, तिनीहरूमाथि पनि मुद्दा चल्नुपर्छ । लोकतान्त्रिक गणतन्त्रका नाममा जुन राजनीतिक अपराध गरेका छन्, अपराधीले ढण्ड पाउनेपर्छ । चुनावमा जसले काम गर्छ, उसलाई चुनाव जिताउनुपर्छ, चुनावले साच्चिकै परिवर्तन ल्याओस् । - भक्तपुर

आगो, हीटर र गिजरको प्रयोग गर्दा सावधानी अपनाऔं

- ◆ आगो तथा हिटर नजिकबाट नतापौं ।
- ◆ कागज, कपडा जस्ता छिटो जल्ने सामग्री आगो वा हिटरको नजिक नराखौं ।
- ◆ कोठामा आगो, हीटर बाल्दा हावा ओहोरदोहोर हुने व्यवस्था मिलाऔं ।
- ◆ आगो वा हीटर बन्द गरेर मात्र सुनौं ।
- ◆ बाथरूममा गिजरको प्रयोग गर्दा भेन्टिलेशन खुला राखौं ।
- ◆ बालबालिका, बृद्ध वा बिरामीलाई आगो वा हीटर नजिक एकलै नछोडौं ।
- ◆ घर तथा कार्यालयमा अग्नि नियन्त्रक उपकरण राखौं ।
- ◆ आगो, हिटर र बिजुलीको काम सकिनासाथ बन्द गरौं ।

नेपाल सरकार
विज्ञापन बोर्ड

SALT TRENDS Kerosene Limited
द्वारा प्रवर्द्धित
STC ग्याँस

तौल पूर्ण, सुरक्षा सम्पूर्ण

ISI स्टण्डर्डको छिद्र बाहिर रबर कोट भै बीचमा रिलको जाली भएको ३ तहको होजपाउप उच्च गुणस्तरको रेगुलेटर पुरा एडिज अबै भ सकिने प्लास्टिक रिल भएको सिलिण्डर कम्प्युटर प्राविधिकबाट कले प्लास्ट-टोलमा सेट आभा दृढक हुनेहोस्

साल्ट ट्रेन्ड्स समूहका उत्कृष्ट साथ बस्तुहरू